

BARSERVICE

CELSI

Central European
Labour Studies
Institute

UNI global
union
europa

IRMG⁶⁰

UNIVERSITETI OHRIDSKO
Ekonomski fakultet

MACEDONIA
2025

Helping build a stronger future

WageIndicator

Negocierea inteligentă în sectorul serviciilor: prezentare generală, provocări, oportunități

POLICY BRIEF ROMÂNIA

Număr proiect: 101126532

Acest proiect a beneficiat de sprijin financiar din partea Uniunii Europene.

<https://www.celsi.sk/en/barservice/>

Conceptul de negociere inteligentă

Negocierea inteligentă se referă la o formă de negociere colectivă care îmbunătățește atât calitatea, cât și conținutul contractelor colective, îmbunătățind în același timp sfera de aplicare a negocierilor. Aceasta cuprinde nu doar rezultatele negocierilor, ci și procesele prin care se desfășoară negocierile.

În loc să aplice o definiție universală, această abordare adoptă o perspectivă inductivă, identificând cele mai eficiente strategii și practici în contexte naționale și sectoriale specifice pentru a determina ce constituie negociere „inteligentă” în fiecare caz.

BARSERVICE este un proiect de cercetare care studiază provocările și oportunitățile legate de munca în sectorul serviciilor. Dovezile colectate în cadrul proiectului ajută la definirea măsurilor de consolidare a negocierilor colective în patru subsectoare: asistență socială, comerț, finanțe și sectorul editorial.

BARSERVICE oferă partenerilor sociali informații și instrumente practice privind practicile de negociere, relațiile de putere, acoperirea și conținutul acordurilor și strategiile de reducere a muncii nedecarate. Atelierele și evenimentele de învățare reciprocă din cadrul proiectului încurajează co-crearea și învățarea politicilor în direcția proceselor inteligente de negociere și a unei acoperiri mai mari a negocierilor.

Proiectul se concentrează pe nouă țări: Croația, Cehia, Franța, Italia, Macedonia de Nord, România, Serbia, Slovacia și Turcia.

Provocări comune în sectorul serviciilor

- Structurile fragmentate ale dialogului social limitează coordonarea la nivel de sector și slăbesc acoperirea negocierilor.
- Sindicalizarea scăzută și dezbinarea internă reduc puterea de negociere și legitimitatea reprezentării angajaților.
- Lipsa asociațiilor patronale sau a implicării acestora împiedică inițierea și încheierea unor contracte colective semnificative.
- Angajarea precară pe scară largă (de exemplu, contracte independente, temporare, pe termen scurt sau atipice) exclude mulți lucrători de la protecția muncii și de la contractele colective de muncă.

Sectorul Asistență socială

- Sectorul Asistență socială este în mare parte public, instituțiile de stat angajând peste 95% din forța de muncă.
- Numărul unităților private de îngrijire a crescut rapid, dar rămâne mic, acestea fiind fragmentate în spațiu și greu de extins.
- Sectorul se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește personalul din cauza salariilor mici, a epuizării profesionale și a migrației în străinătate.
- Negocierile salariale sunt restricționate prin lege în sectorul public, ceea ce limitează puterea de negociere colectivă.

Îmbunătățiri propuse

- Modificarea legislației pentru a permite negocierea salarială în sectorul public de asistență socială.
- Sprijinirea consolidării capacităților sindicale prin programe de formare juridică, de negociere și de lucru cu date pentru susținerea revendicărilor.
- Crearea de stimulente pentru ca angajatorii privați să participe la negocierea colectivă.
- Stabilirea de protecții legale și standarde de muncă echitabile pentru îngrijitorii la domiciliu și asistenții maternali.

Sectorul Financiar

- Sectorul bancar are un contract colectiv de muncă sectorial, care acoperă toți angajații din 2024, o realizare rară în economia privată din România.
- Ocuparea forței de muncă a scăzut constant, în special după 2018, din cauza digitalizării și fuziunilor.
- Femeile domină forța de muncă, însă se confruntă cu disparități în ceea ce privește securitatea locului de muncă și reprezentarea pe fondul schimbărilor structurale.
- Dezvoltarea fintech și contractele atipice pun la îndoială protecția tradițională a muncii, în special în modelele de angajare la distanță.

Îmbunătățiri propuse

- Consolidarea conducerii sindicale prin cursuri finanțate în domeniul negocierilor și al problemelor legate de muncă în era digitală.
- Asigurarea unor protecții egale pentru lucrătorii atipici din domeniul fintech și al băncilor digitale prin actualizarea legislației muncii.
- Aplicarea unei supravegheri mai stricte a contractelor temporare, limitând precaritatea prelungită și asigurând o compensație echitabilă.
- Sprijinirea dialogului social continuu prin instituționalizarea comitetelor sectoriale și a campaniilor publice de conștientizare sindicală.

Sectorul Comerț

- Negocierea colectivă este descentralizată și slabă, limitată în mare parte la companiile mari, fără un acord la nivel de sector.
- Dominanța angajatorilor și fragmentarea sindicatelor creează un dezechilibru de putere care limitează îmbunătățirile salariilor și condițiilor de muncă.
- Fluxul de muncă a crescut brusc, în timp ce ocuparea forței de muncă a stagnat, indicând o creștere a productivității prin automatizare și o reducere a nevoilor de forță de muncă.
- Deficitul de forță de muncă, fluctuația ridicată a forței de muncă și inegalitățile de gen persistă, în special în firmele mici fără prezență sindicală.

Îmbunătățiri propuse

- Stabilirea unui contract colectiv de muncă sectorial pentru standardizarea condițiilor de muncă și a beneficiilor în sectorul comerțului.
- Crearea de stimulente pentru micii angajatori pentru a participa la dialogul social, inclusiv beneficii fiscale sau avantaje în achiziții publice.
- Consolidarea capacității sindicatelor prin formare profesională, campanii de recrutare și acces la finanțare.
- Consolidarea mecanismului de extindere automată a contractelor colective de muncă pentru a se aplica tuturor angajatorilor, chiar și celor din afara organizațiilor patronale.

Sectorul Activități de editare

- Sectorul editorial este extrem de fragmentat, cu activități care se suprapun în domeniul editorial, media, software și creare conținut publicitar, slăbind eforturile de negociere colectivă.
- Ocuparea forței de muncă rămâne stabilă în ciuda creșterii fluctuației de personal, demonstrând o productivitate sporită prin digitalizare, nu prin extinderea forței de muncă.
- Contractele colective sectoriale lipsesc, din cauza lipsei de reprezentare a angajatorilor și a clasificărilor juridice disjuncte.
- Aranjamentele de muncă precare predomină, utilizarea pe scară largă a contractelor de muncă independente și a contractelor de drepturi de autor înlocuind angajarea standard.

Îmbunătățiri propuse

- Fuzionarea sectoarelor fragmentate (edituri, mass-media, cultură) într-un sector creativ unificat pentru negocieri coerente.
- Implicarea obligatorie a angajatorilor în dialogul sectorial și stimularea formării asociațiilor patronale.
- Reformarea legislației muncii pentru a impune încheierea - nu doar inițierea negocierii - contractelor colective.
- Sprijinirea sindicatelor și a liber-profesioniștilor prin formare, informare și protecții legale pentru a consolida reprezentarea.

Către o negociere inteligentă

- Consolidarea sectoarelor de negociere colectivă fragmentate pentru a simplifica negocierile și a permite acorduri unificate la nivel de sector.
- Extinderea automată a contractelor colective de muncă sectoriale la toți angajatorii și lucrătorii pentru a asigura o acoperire largă și a preveni excluderea.
- Utilizarea datelor și reperelor specifice fiecărui sector pentru a ancora negocierile în propuneri obiective și bazate pe dovezi.
- Includerea clauzelor flexibile în contractele colective de muncă care se pot adapta la schimbările economice, tehnologice și nevoile forței de muncă.
- Conectarea negocierii colective la inițiativele de perfecționare, asigurând că acordurile susțin adaptabilitatea lucrătorilor în sectoarele aflate în rapidă schimbare.
- Promovarea dialogului axat pe rezultate, vizând nu doar acorduri, ci și îmbunătățiri măsurabile ale condițiilor de muncă și ale productivității.
- Construirea unei infrastructuri digitale pentru negociere, inclusiv platforme online pentru participare la distanță, transparență și acces la documente.
- Consolidarea capacității de analiză a partenerilor sociali, permițând sindicatelor și angajatorilor să interpreteze tendințele pieței muncii și dinamica salariilor.
- Încurajarea soluțiilor concepute în comun, în care sindicatele și angajatorii dezvoltă împreună modele inovatoare pentru organizarea muncii și beneficii.
- Integrarea standardelor etice și sociale în acorduri, cum ar fi clauze privind echitatea, echilibrul dintre viața profesională și cea personală și drepturile digitale.

